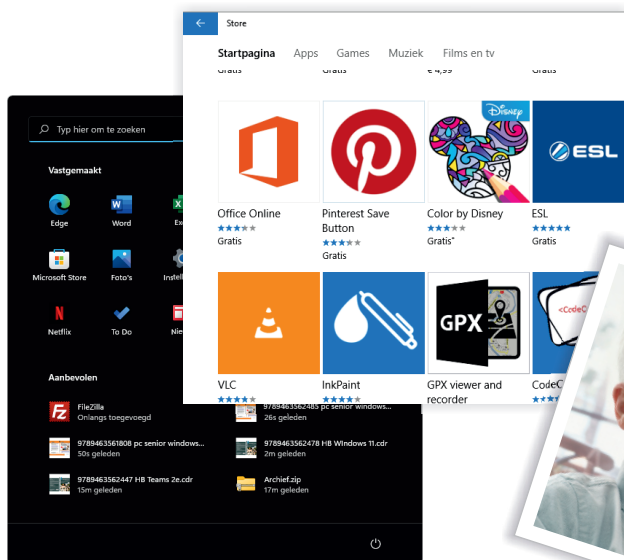

Windows 11 voor senioren

**INCLUSIEF
GRATIS
WEBVERSIE
VAN HET
BOEK**

Derde, geactualiseerde editie

Doe meer in minder tijd met uw computer, laptop of tablet! Ervaar de nieuwe mogelijkheden van Windows 11 aan de hand van de stapsgewijze uitleg. Binnen de kortste keren hebt u uw computer onder controle, zonder moeilijk gedoe!

**VICTOR
PETERS**

VANDUUREN MEDIA

WINDOWS 11 voor senioren

Victor G.B. Peters

VAN DUUREN
MEDIA

ISBN: 978-94-6356-396-3

NUR: 985

Trefw.: Windows 11, besturingsprogramma

Druk: Veldhuis Media, Meppel

Eerste oplage: mei 2025

Dit boek is gedrukt op een papiersoort die niet met chloorhoudende chemicaliën is gebleekt. Hierdoor is de productie van dit boek minder belastend voor het milieu.

© Copyright 2025 Van Duuren Media B.V.

Van Duuren Informatica is een imprint van Van Duuren Media B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie- of andere werken (artikel 16 Auteurswet 1912), in welke vorm dan ook, dient men zich tot de uitgever te wenden.

Delen van deze uitgave zijn eerder in vergelijkbare vorm door de schrijver gepubliceerd in de cursus Digitale fotografie van de LOI en in Focus Magazine of Computer Idee.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de redactie, noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Van Duuren Media is lid van de Mediafederatie.

INLEIDING

De Windows 11-editie waar dit boek over gaat (met de welluidende naam 24H2) bevat diverse nieuwigheden, waaronder een gloednieuwe e-mailapp: Outlook. Maar van veel andere nieuwigheden merkt de gebruiker niets en eigenlijk is dat heel fijn. Want als gebruiker van een computer wil je zo min mogelijk worden lastiggevallen met computerzaken. Deze Windows 11 is op dat front weer een stukje geruislozer dan de eerste Windows 11.

Meer nog dan hiervoor is Windows 11 volledig gericht op de cloud – die grote wolk die wij internet noemen en waar u al uw zaken in kunt opbergen en delen met anderen. U kunt via Windows en onderdelen van Windows direct communiceren met anderen, foto's delen, muziek beluisteren en film kijken. Dat hoeft overigens niet. U kunt ook volledig los van de cloud al uw bestanden en media in Windows beheren.

Windows 11 bevat de browser Edge; Internet Explorer is niet meer te vinden in Windows 11. In dit boek wordt daar met goede redenen wel een extra browser aan toegevoegd: Mozilla Firefox. Met daarin twee uitbreidingen die u proberen te behoeden voor reclame en *tracking* door Facebook.

Een belangrijke visuele verandering in Windows 11 ten opzichte van Windows 10 is het verplaatsen van de taakbalk. Deze ligt nu midden onderin en niet meer tegen de linkerkantlijn. Windows 11 is zo mogelijk nog zachter aan de ogen dan de voorganger. Het bevat minder storende en bewegende elementen. Het is echt gericht op geconcentreerd werken. Of *fun* hebben natuurlijk.

DIT BOEK

Dit boek is vooral bedoeld om Windows goed te leren kennen. Na dit boek bent u vertrouwd met Windows 11 en kunt u zonder twijfel elke nieuwe en onbekende app verkennen en gebruiken. U verdwaalt niet in de paden van Windows en weet altijd te vinden wat u zoekt. Bovendien kunt u Windows inrichten naar uw eigen wensen en voorkeuren.

DE EERSTE KEER

Zit u voor de eerste keer achter Windows, dan helpt dit boek u stap voor stap vertrouwd te raken met de beeldtaal van Windows. Windows 11 is in elk geval veel toegankelijker dan zijn verre voorouders. Stapt u over van een oudere Windows-versie, dan zult u Windows 11 met open armen ontvangen. Maar ook dan zult u opnieuw de weg in Windows moeten leren kennen, want Windows 11 is in vele opzichten beduidend anders dan bijvoorbeeld Windows XP of Windows 8.

PLEZIER

Dit boek is geen droge handleiding bij een pc. In dit boek maakt u een reis door Windows 11 en uw computer, maar wel stap voor stap. Elk hoofdstuk gaat een stukje dieper dan het voorgaande, waardoor u nooit te veel nieuwe dingen op uw weg vindt.

Aan het eind van dit boek bent u virtueel de wereld rond gereisd. U hebt met Verkenner de inhoud van uw computer leren kennen.

Windows 11 en dit boek helpen u om de aansluiting met de digitale samenleving te behouden. U hoeft alleen maar regelmatig de computer aan te zetten en alles uit te proberen wat in dit boek wordt aangereikt. Zoals e-mail versturen en ontvangen, chatten en videobellen met uw nicht in Australië, en ongestoord video kijken.

Veel plezier en succes.

Victor G.B. Peters

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1:	De cockpit van uw pc	0
	De computer starten	1
	De beeldtaal van Windows	3
	Rondneuzen met de muis	5
	Klikken met de muis: altijd links, behalve...	8
	Het berichtgebied	9
	Verkenner openen en sluiten	10
	Het snelmenu – de rechtermuisknop	11
	Paniek	14
	Windows en de computer afsluiten	14
 Hoofdstuk 2:	 Bureau met uitzicht	 18
	Verkenner openen en sluiten	19
	Venster maximaliseren	19
	Venster minimaliseren	20
	Een app starten	21
	Plaknotities zoeken en openen	22
	Vensters ordenen	25
	Handig bladeren met sneltoetsen	25
	Vensters sluiten	27
	Vensterafmetingen veranderen	27
	Klikken-en-slepen	27
	Schuifbalken	29
	Handige sneltoetsen	30
	Een venster verplaatsen	32
	Het startmenu	33
	Alle apps op een rij	34

	Plaknotities	34
	Het menu van Plaknotities	35
	Plaknotities sluiten	36
	De Rekenmachine	36
Hoofdstuk 3:	Typen en teksten	38
	Kladblok starten	39
	Tekst typen en opslaan	39
	Het document openen met Verkenner	43
	Opslaan en sluiten	45
	Nog meer manieren om een document te openen	48
	Tekst bewerken	49
	Opslaan als	50
	Opslaan met de sneltoets	52
	Schuiven, knippen, kopiëren en plakken	53
	Tekst verschuiven	53
	Knippen en plakken	53
	Sneltoetsen	54
	Accenten	55
	Het schermtoetsenbord	56
	Aanvullende tekens via de rechter Alt-toets	57
Hoofdstuk 4:	Paden in Windows	60
	Verwarring	61
	Terug naar Deze pc	61
	Thuis of OneDrive	64
	Bureaublad	64
	Een nieuwe map maken en vullen	65
	Een document of map verplaatsen	66
	Opslaan en openen	67
	Recente, Favorieten en Snelle toegang	68

Hoofdstuk 5:	Pictogrammen en snelkoppelingen	70
	Een app aan de taakbalk vastmaken	71
	Een app losmaken van de taakbalk	72
	Een geopende app aan de taakbalk vastmaken	72
	Handige binnendoortjes naar documenten	73
	Favoriete map in Snelle toegang zetten	73
	Map verwijderen uit Snelle toegang	74
	Favoriet document in de taakbalk	75
	Een snelkoppeling op het bureaublad	76
	Een pictogram op het bureaublad verplaatsen	77
	Een pictogram een andere naam geven	77
	Meerdere pictogrammen selecteren	78
	Shift+klik: een reeks selecteren	78
	Een selectie ongedaan maken	79
	Ctrl+klik: selectief selecteren	79
	Klikken en slepen: een vlak selecteren	80
	Ctrl+A: alles selecteren	81
	Ctrl+klik: deselecteren	81
	Combineren	81
	Keuzevakjes	82
	Verslepen met de rechtermuisknop	82
	Het startmenu aanpassen	83
	Een app in het startmenu plaatsen	83
	Losmaken van Start	84
	De Prullenbak van Windows	84
	Delete: verwijderen	84
	Items uit de Prullenbak terugzetten	85
	De Prullenbak legen	85
	Ctrl+Z: ongedaan maken	87
Hoofdstuk 6:	Apparaten aansluiten	88
	Een cd of dvd in de computer steken	89
	Windows bekijkt de schijfinhoud	91
	Automatisch afspelen	92
	Een cd of dvd verwijderen uit de computer	92

Een USB-stick of SD-kaart gebruiken	92
Heen en weer kopiëren tussen USB en pc	94
Veilig uitwerpen	95
Een printer aansluiten en gebruiken	95
Scannen	99
Een webcam aansluiten	102
Een microfoon aansluiten	103
Vragen of onthouden?	105
Hoofdstuk 7: Muziek en films	106
Het volume	107
Het geluid harder of zachter zetten via het bureaublad	107
Het geluid dempen	108
Systeemgeluiden regelen	108
Mediaspeler in het startmenu	109
Een muziek-cd afspelen	110
Drie weergaven	111
Muziek luisteren vanaf de taakbalk	112
Waar is de volumeknop?	112
De cd uitwerpen	112
De muziekbibliotheek van Mediaspeler	113
Een muziek-cd 'bekijken'	113
Een muziek-cd rippen	114
Een afspeellijst maken	116
Verwijderen, maar niets kwijtraken	119
Afspeellijst verwijderen	120
Film-dvd's afspelen	120
Hoofdstuk 8: Foto's en video's beheren	124
Media van een camera bekijken	125
De app Foto's	126
Media importeren naar de vaste schijf	126
Foto's bekijken	127
Een foto bewerken	128

Hoofdstuk 9:	Waakhonden van Windows	132
	De zeven vuistregels voor veiligheid	133
	1. Banken sturen nooit e-mail en bellen nooit om uw gegevens, ze komen ook niet bij u aan de deur!	133
	2. Klik niet op hyperlinks in e-mail om in te loggen	134
	3. Logingegevens nooit opslaan	135
	4. Open geen bijlagen van onbekenden	136
	5. Is iets gratis, dan is het nooit voor niets	136
	6. Buitenkansjes bestaan niet	137
	7. Gebruik goede wachtwoorden	137
	Windows doet zijn best, u doet de rest	139
	Irritante vragen	140
	Wat willen internetboeven met uw computer?	140
	Reclame in uw computer en browser	140
	Colportage	141
	SPAM: reclame tussen uw e-mail	141
	Gegevensdiefstal	141
	Bedreiging en chantage zonder hack	142
	Distributiecentrum	142
	Marktonderzoek en cookies	143
	Cookiewetgeving	143
	Hangjongeren	145
	Nooit grappig: de hoax	145
	Een nieuwe computer?	145
	Privacyinstellingen van Windows	146
	Locatie	147
	Windows-beveiliging	148
	Windows Update	149
Hoofdstuk 10:	Internet verkennen	152
	Internet Explorer is nu Edge	153
	Hoe werkt internet?	154
	De weg naar een website	155
	Starten met Edge	156

Surfen met Edge	159
Met de zoekmachine naar Wikipedia	161
Vorige en Volgende	164
Vergroten en verkleinen	165
Hoe werkt een zoekmachine?	166
Tabbladen van Edge	167
Favorieten	167
Toevoegen aan Favorieten	168
Naar een favoriete site surfen	168
Een favoriet verwijderen	169
Geschiedenis	170
Een website in de geschiedenis bezoeken	170
Geschiedenis in de werkbalk plaatsen	171
Geschiedenis leegmaken	172
Privé surfen met InPrivate-navigatie	174
Edge in de taakbalk	175
Een betere browser?	176
Firefox downloaden en installeren	176
DuckDuckGo als zoekmachine	178
De beste add-on tegen YouTube-reclame	179
Geen Facebook-gebruiker?	180
Hoofdstuk 11: E-mail	182
Outlook openen	183
Een account aanmaken	183
Ontvangen mail	184
Mail maken en verzenden	186
Een bijlage bijvoegen	187
Werken met mappen	188
Mail beantwoorden en conversaties	190
CC, BCC, allen beantwoorden en doorsturen	192
Een bijlage ontvangen	193
De bijlage opslaan	194
Uw eigen handtekening	195
Tekst opmaken	197

Tekst of alinea opmaken	200
Opsomming en nummering	202
Regelafstand en alinea-afstand	202
Uitlijning	203
Afbeelding invoegen	204
Hoofdstuk 12: Chatten en videobellen met Teams	206
Teams openen	207
Mensen zoeken met Teams	208
Chatten	210
Smileys, bijlagen en afbeeldingen meesturen	211
Asynchrone communicatie	212
Videobellen	213
Apparaatinstellingen	213
Gebeld worden	215
Schermdeling	215
Meer mogelijkheden met Teams	217
Index	220

01 ::DE COCKPIT VAN UW PC

U LEERT IN DIT HOOFDSTUK:

- *De computer starten en afsluiten.*
- *Rondneuzen en klikken met de muis.*
- *Verkenner openen en sluiten.*
- *Het startmenu openen.*
- *De computer uitzetten.*

:::01 DE COCKPIT VAN UW PC

Misschien kijkt u voor de eerste maal naar Windows, of misschien bent u al bekend met een oudere versie van Windows. Hoe ervaren u ook bent, Windows 11 bevat zo veel nieuwe elementen, dat een schone start een goede basis is om met Windows 11 te leren werken. In dit eerste hoofdstuk maakt u kennis met de muis en met de elementen die het bureaublad opsieren en tevens toegang geven tot de kracht van uw computer. U krijgt bovendien de hoognodige kennis en informatie over uw computer mee, die eraan bijdraagt dat u 'begrijpt' wat uw computer doet.

DE COMPUTER STARTEN

Voordat u meer leert in dit eerste hoofdstuk over Windows, is het handig om de computer aan te zetten.

- 1 Zorg dat de computer is aangesloten op een stopcontact.
- 2 Zorg dat het beeldscherm bij uw computer aanstaat.
Hebt u een laptop, dan wordt het ingebouwde beeldscherm automatisch met de computer aan- en uitgezet.
- 3 Druk op de aan/uitknop van uw computer om deze aan te zetten.
Nu is het een kwestie van geduld hebben. Er moet het een en ander gebeuren in de computer voordat u ermee kunt communiceren.

Het beginscherm van Windows 11.

:: 01 De cockpit van uw pc

Windows 11 start niet zomaar op. Meteen bij het opstarten begint de beveiliging van uw persoonlijke gegevens. U moet een pincode of wachtwoord invoeren. En zolang Windows daarop wacht ziet u foto's en allerlei informatie.

Inloggen met een pincode.

- 4 Klik met de muis ergens in het beeldscherm, zolang het maar niet op een van de grijze vlakken met informatie is.

Het beeld wordt nu vaag en u kunt een pincode invullen. Deze pincode is aangemaakt bij het installeren van de computer en het aanmelden als eerste gebruiker bij Windows.

Na het invullen van de juiste pincode wordt Windows automatisch verder opgestart en verschijnt het bureaublad van Windows in beeld.

TIP

Klikken of tikken, dat is de vraag. Hebt u een laptop of bureaucomputer, dan *klikt* u met de muis of met het touchpad van de laptop ergens op. Zo noemen we dat: *klikken*. Hebt u een touchscreen – een aanraakscherm – dan heet datzelfde klikken ineens tikken, net als bij een tablet of smartphone. De handeling is wellicht iets anders, maar voor de computer maakt het geen verschil. Klikken en tikken zijn dus hetzelfde.

DE BEELDTAAL VAN WINDOWS

De beeldtaal van Windows is niet door Microsoft bedacht, maar lang voor de eerste Windows-versie door Xerox en daarna Apple. Het is een beproefde beeldtaal waarmee alle moderne computers werken. De gekozen beeldtaal draait om het aloude bureau. Uw bureau, met een pennenbak, een klokje ergens in de hoek, ladebakken eronder waarin u gereedschappen als nieltang en perforator bewaart, maar ook papieren en dossiers. Onder uw bureau staat een prullenbak. De beeldtaal van Windows gaat uit van dit bureau. En veel van wat u ziet en doet verwijst hiernaar.

Het bureaublad zelf is het grote vlak in uw beeldscherm. In Windows heet dat ook het bureaublad. Op dit bureaublad kunt u van alles neerleggen. Zoals een document waaraan u werkt, of een map vol foto's.

Linksboven op het bureaublad staat de prullenbak. Het is nu eenmaal onmogelijk om deze daadwerkelijk onder het bureaublad van Windows te plaatsen, maar de vergelijking is duidelijk. De prullenbak gebruikt u om dingen weg te gooien die u niet meer nodig hebt.

Aan de onderrand van het beeldscherm ligt een balk: de taakbalk. Deze kunt u vergelijken met de ladebakken onder het bureau. Via de taakbalk gaat u gereedschappen activeren (lees: apps starten), documenten openen en zaken raadplegen. Zoals de datum en tijd die permanent zichtbaar zijn rechts in de taakbalk.

Drie belangrijke onderdelen in de beeldtaal zijn de gereedschappen (apps of programma's), mappen en documenten. In een map vindt u een of meer documenten. Misschien dat in de map ook nog andere mappen zitten. Om een document te bewerken hebt u een gereedschap nodig. Bijvoorbeeld een pen of typemachine, die natuurlijk in Windows vervangen zijn door apps om te typen, te rekenen of te tekenen.

Apparaten leren praten

Een computer is een kast vol onderdelen die los van elkaar volstrekt niets kunnen. Er zit geheugen in, een processor die al het denkwerk doet, een grafische kaart die zorgt dat de computer van alles op uw beeldscherm kan laten zien, een vaste schijf waarop bestanden bewaard blijven als de computer geen stroom krijgt, en een moederbord. Het moederbord koppelt alle onderdelen in de computerkast aan elkaar. Dit alles bij elkaar heet hardware (ijzerwaren). Wat al die onderdelen doen is op zich interessant genoeg, maar is volstrekt niet relevant om met de computer te kunnen werken. Net zoals u bij een auto eigenlijk niet hoeft te weten hoe de motor en andere onderdelen werken. Als u maar weet hoe u stuur en pedalen moet bedienen.

De computer heeft stroom nodig, maar dan nog doen al die onderdelen van koper, kunststof en silicium niets zinnigs. Een computer kan immers pas iets doen als u daar opdracht voor geeft.

Tot 1984 was typen op het toetsenbord in een zwart scherm de enige manier om met de computer te praten. Pas toen Apple in 1984 het systeem met vensters, muis en pictogrammen op de markt bracht en populair maakte, veranderde dit.

Sinds 1984 lijkt er meer te zijn veranderd in de wereld dan in duizend jaar middeleeuwen. De computer heeft in die tijd leren communiceren met beelden en leren luisteren naar een rollend aanwijssapparaat – de muis – op uw tafelblad. En sinds enkele jaren kunt u ook zonder muis maar gewoon met uw vingers iets aanwijzen op een beeldscherm. Het toetsenbord is voor de besturing van de computer niet meer noodzakelijk, maar zal meestal nog erg handig zijn. Voor IT'ers is het toetsenbord nog steeds heilig, ondanks alle mooie en handige aanraakschermen en touchpads.

Om door middel van muis, toetsenbord en beeldscherm met de onderdelen in uw computerkast te kunnen praten, is een intelligente tussenlaag nodig. Een soort tolk die begrijpt wat u wilt en uw wensen kan uitleggen aan de harde onderdelen in de kast. Het antwoord van die hardware wordt door dezelfde intelligente tolk weer omgezet in beeld en geluid dat u kunt begrijpen. Aangezien u dit boek in handen hebt is Windows 11 waarschijnlijk uw tolk om met de computer te kunnen praten.

Windows 11 bestaat niet uit harde onderdelen, maar 'zachte'; software genaamd. Windows 11 is een uitgebreid pakket met programmacode dat precies past bij de onderdelen in uw computer. Start u de computer op door de aan-uitknop op de kast in te drukken, dan wordt Windows 11 automatisch gestart, zodat u het meteen in beeld krijgt. U hoeft dus nooit in een andere taal met de computer te praten dan in de beeldtaal van Windows.

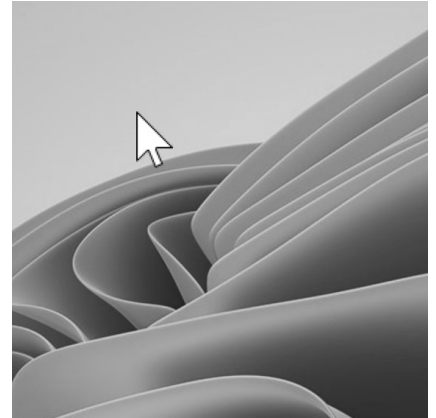
RONDNEUZEN MET DE MUIS

De muis is het onderdeel van de computer waarmee u dingen in Windows aanwijst. De route die de muis op uw tafelblad aflegt, wordt nauwgezet gevolgd door Windows en wordt in het beeldscherm weergegeven met een pijl. Die witte pijl heet muisaanwijzer. Hebt u een laptop, dan is uw vinger de muis en het touchpad is dan het tafelblad.

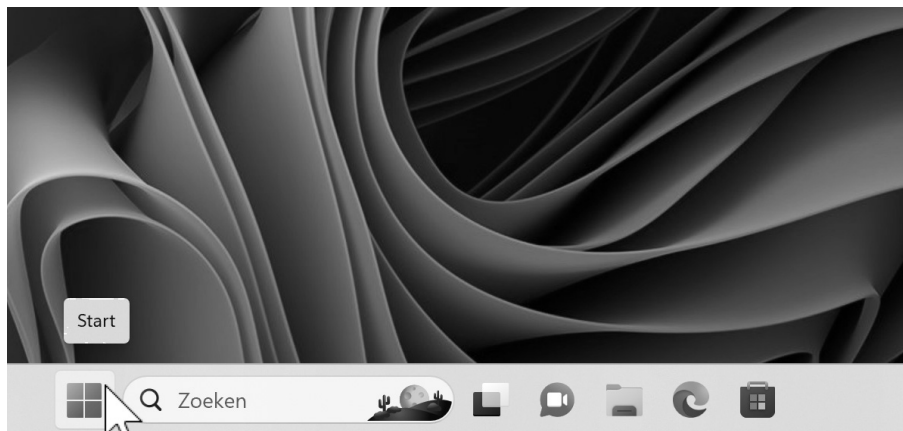
Tijdens het sturen met de muis over het tafelblad kijkt u op het beeldscherm naar de bewegingen van de muisaanwijzer.

In de volgende oefening wordt van alles aangewezen met de muis en voorzien van een korte toelichting. Klik nog nergens op met de muis-knoppen; er wordt alleen maar gestuurd met de muis en aangewezen met de muisaanwijzer.

- 1 Stuur de muisaanwijzer naar het midden van het beeldscherm, door de muis over het tafelblad in de gewenste richting te rollen. Laat de muis goed op het tafelblad rusten. Stuurt u met de vinger op een touchpad, dan werkt dit vrijwel hetzelfde.
- 2 Stuur de muisaanwijzer nu naar het Windows-logo (de vier blauwe vierkantjes) onder in het beeldscherm, door de muis over het tafelblad te rollen. Dit logo ligt ongeveer in het midden van de taakbalk. Deze knop noemen we de startknop.

Ergens op het bureaublad.

In de taakbalk wijst de muis naar de startknop.

De Prullenbak.

- 3 Stuur de muis nu tot boven het pictogram Prullenbak. Let op dat u nergens op klikt.

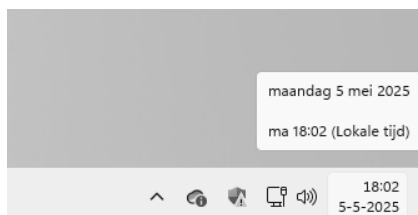
TIP

Hebt u een laptop, dan moet u al meteen leren werken met een veel moeilijker te bedienen *touchpad*. Wellicht is het handiger om een gewone muis op uw laptop aan te sluiten. Een muis koopt u voor ongeveer tien tot twintig euro in elke computerwinkel. De winkelier helpt u graag bij het aansluiten en installeren ervan. Neem uw laptop dus mee naar de winkel als u een muis gaat kopen. Een draadloze muis werkt handiger dan een USB-muis, maar het aansluiten kan de eerste keer iets moeilijker zijn.

Het pictogram van de prullenbak wordt met een half transparant vlak in de achtergrond gemarkeerd. Bovendien verschijnt er een zogenoemde *scherm-tip* met meer informatie over het object dat door de muis wordt aangewezen. U wijst de prullenbak nu aan met de muis. Zodra u de muisaanwijzer wegstuurt van de prullenbak, verdwijnen het vlak en de scherm-tip. Deze prullenbak is duidelijk nog leeg. Als er iets in zit, dan ziet u proppen papier in de korf.

TIP

Bij allerlei onderdelen van Windows 11 wordt in een scherm-tip wat extra informatie gegeven. U kunt de scherm-tips volstrekt negeren. U hoeft er niet op te klikken en u hoeft ze ook niet weg te klikken of iets dergelijks. De scherm-tip verdwijnt vanzelf.

Datum en tijd.

- 4 Stuur de muisaanwijzer tot boven de datumvermelding rechtsonder in het beeldscherm.

Uw muis hangt nu boven het berichtgebied van de taakbalk. De datum wordt in keurig Nederlands vermeld in een scherm-tip. De balk waarin deze datum en tijd staan heet de *taakbalk*. In deze balk vindt u aan de rechterzijde kleine pictogrammen die iets vertellen over uw computer, of over de hardware. Dit deel noemt men het *berichtgebied*.

In het midden van de taakbalk liggen knoppen waarmee u apps en documenten kunt openen. Sinds Windows 11 ligt deze taakbalk centraal onderin en niet meer in de linkerhoek. In deze taakbalk verschijnen ook de knoppen van de zaken waarmee u bezig bent. U vindt hier dus ook de eerder genoemde startknop. In de loop van dit boek komen de taakbalk en de startknop uitgebreid aan de orde.

Uiterst links tot slot vindt u de knop Widgets. Deze biedt u de mogelijkheid om snel toegang tot relevante informatie te verkrijgen. Ze komen in dit boek verder niet aan de orde.

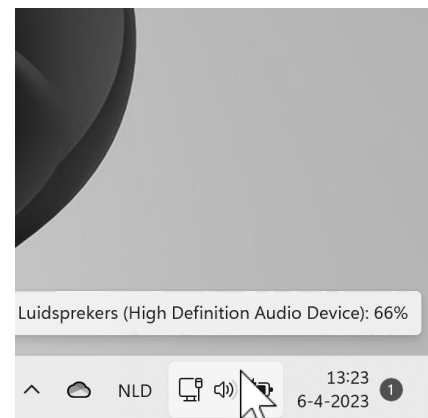
TIP

De kans is groot dat uw bureaublad meer pictogrammen bevat dan in de afbeeldingen in dit boek. Veel computerfabrikanten voegen hun eigen software toe aan Windows en plaatsen allerlei pictogrammen op uw bureaublad, waarmee u snel van die software gebruik kunt maken. De bedoeling is dan natuurlijk dat u extra software gaat kopen.

- 5 Stuur de muisaanwijzer iets naar links tot boven het kleine pictogram van de luidspreker, naast het klokje.

Een schermtip vertelt u hoe hoog het volume van Windows staat. Dit hoeft niets te zeggen over de hoeveelheid geluid uit uw luidsprekers, want ook daarop kan een volumeknop zitten. Bij een laptop wordt het volume meestal bediend met enkele functietoetsen op het toetsenbord. Gebruikt u die toetsen, dan verandert het volume van Windows ook tegelijk.

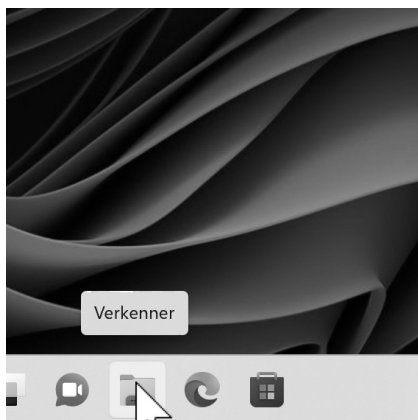
- 6 Stuur de muis boven het pijltje in het berichtgebied van de taakbalk. Apps en functies die permanent in Windows actief zijn, hebben vaak een pictogram in het *berichtgebied* liggen. Omdat dat soms iets te veel pictogrammen worden, zijn de meeste ervan verborgen onder de pijl. Alleen de belangrijkste zijn altijd zichtbaar. De muis wordt dadelijk verhuisd naar het middengedeelte van de taakbalk. In dit middengedeelte – dat nu nog bijna leeg is – liggen twee pictogrammen van onderdelen die volgens Microsoft echt standaard bij Windows horen.

Volume van de luidsprekers.

Verborgen pictogrammen.

Verkenner.

- 7 Stuur de muis naar links over de taakbalk tot aan het pictogram met de schermtip *Verkenner*.

Verkenner is de app waarmee de inhoud van mappen en de computer bekeken kan worden. In de vergelijking van Windows met een bureau, is Verkenner de ladebak van Windows. In de komende hoofdstukken leert u werken met deze Verkenner.

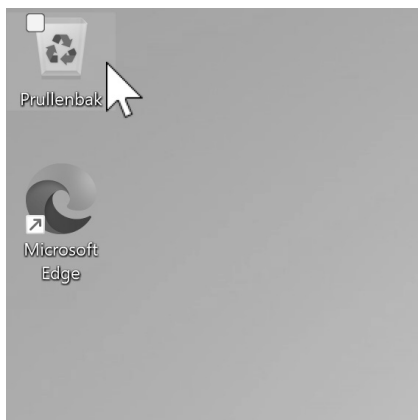
KLIKKEN MET DE MUIS: ALTIJD LINKS, BEHALVE...

Hetzelfde rondje als hiervoor gaat u nog een keer maken, maar deze keer klikt u met de linkermuisknop op de onderdelen. Een muisklik is simpelweg eenmaal de linkermuisknop indrukken en meteen weer loslaten. Klikken doet u als de muis stil ligt. Dit is belangrijk. Klikken terwijl u met de muis rolt geeft een ander effect.

De linkermuisknop heet ook *primaire muisknop*, omdat u hiermee zaken aanwijst en activeert. De rechtermuisknop noemt men de *secundaire muisknop*.

TIP

Bent u linkshandig, dan kunt u de muisknoppen via software-instellingen omdraaien. In dat geval is de rechtermuisknop de primaire knop en de linker de secundaire. Vraag uw computerleverancier om hier even mee te helpen. In dit boek bedoelen we met de rechtermuisknop altijd de secundaire muisknop.

Klik eenmaal op de Prullenbak.

In dit boek gaan we voor het gemak uit van een rechtshandige muis. Klikken gebeurt dus met de linkermuisknop. De rechter- of secundaire muisknop wordt alleen voor een specifiek doel gebruikt. Al het andere gebeurt altijd met de linker- of primaire muisknop. Klikken is dus altijd met de primaire muisknop, tenzij expliciet anders wordt vermeld.

- 1 Stuur de muis tot boven de **Prullenbak** en zorg dat de muis stil ligt.
- 2 Klik dan één keer met de linkermuisknop of primaire muisknop op de **Prullenbak** en laat de muisknop weer los.
- 3 Stuur de muis daarna weer even weg van de prullenbak.

Het pictogram van de prullenbak krijgt een iets helderder vlak erachter. Wat u zojuist gedaan hebt, heet *selecteren*. Klikte u eenmaal op een onderdeel dat op het bureaublad of in Verkenner ligt, dan heet dat selecteren.

- 4 Stuur de muis boven een lege plek op het bureaublad en klik eenmaal met de muis.

U hebt zojuist niets geselecteerd, maar wel de prullenbak *gedeselecteerd*, een woord dat niet in Van Dale voorkomt. Oftewel: door op niets te klikken, zorgt u ervoor dat een eerder geselecteerd onderdeel niet meer geselecteerd is. De prullenbak is nu niet meer geselecteerd en het lichte kader erachter verdwijnt.

Selecteren en deselecteren zijn veelvoorkomende handelingen in Windows. Bij vrijwel alle apps moet u constant dingen selecteren en deselecteren. U komt deze twee uitdrukkingen dus vaak tegen in dit boek.

HET BERICHTGEBIED

- 1 Stuur de muis voor de tweede maal naar de datumvermelding rechts in de taakbalk.

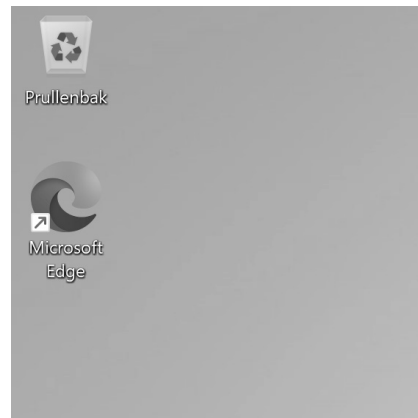
- 2 Klik nu eenmaal op de **datum- en tijdsvermelding**.

Een paneel wordt geopend met onderin de vermelding van de tijd en een kleine knop met een pijltje **^**.

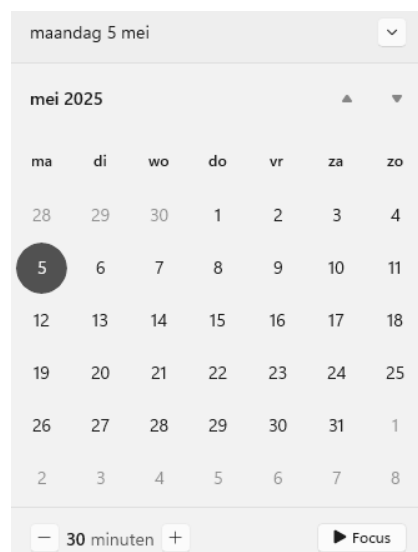
- 3 Klik eenmaal (met de linkermuisknop natuurlijk) op de knop met de pijl.

Op deze manier opent u een paneel met daarin een kalender – de datum van vandaag is gemarkeerd – en een klok met de huidige tijd. Met dezelfde pijlknop kunt u dit paneel ook weer dichtklappen; u ziet dat de richting nu is omgekeerd (**v**). Klikte u nu ergens op een lege plek op het bureaublad, dan verdwijnt het gehele paneel uit beeld.

De onderdelen in de taakbalk zijn allemaal knoppen waarmee u een bepaalde functie of een app activeert.

Klik op een lege plek op het bureaublad om te deselecteren.

Datum en tijd.

:: 01 De cockpit van uw pc

Klik in de taakbalk op Verkenner.

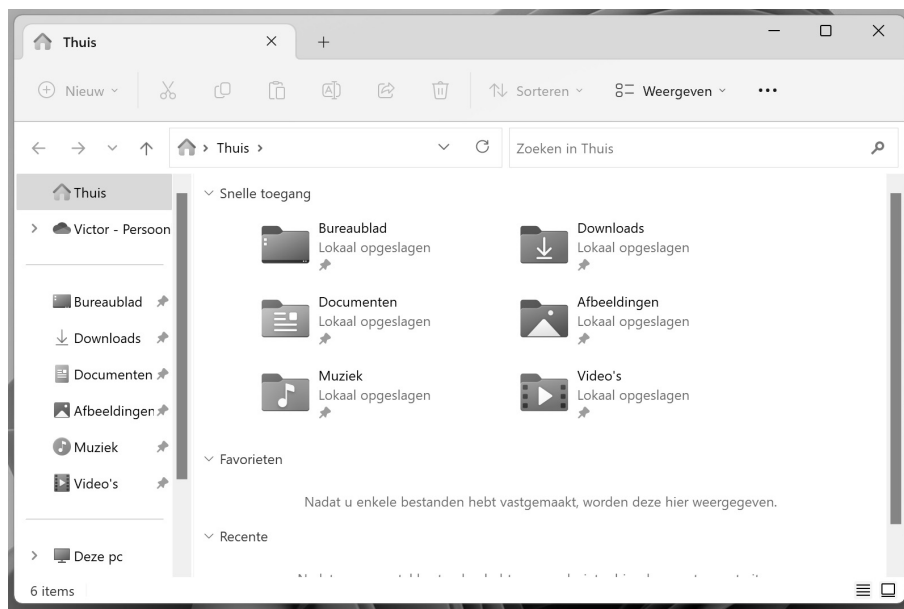
Verkenner.

VERKENNER OPENEN EN SLUITEN

De onderdelen rechts in het berichtgebied laten steeds een paneel verschijnen als u erop klikt. Met de onderdelen midden in de taakbalk opent u een app. Veruit de belangrijkste app van Windows heet Verkenner. Dankzij deze verkenner kunt u de inhoud van uw computer bekijken. Daar vindt u dus ook alle mappen en documenten.

- 1 Stuur de muis tot boven de knop van **Verkenner** in de taakbalk.
- 2 Klik eenmaal op de knop **Verkenner**.

Meteen wordt een venster geopend dat een deel van het bureaublad bedekt. Aan dit fenomeen heeft Windows zijn naam te danken: het venster. Een dergelijk venster bestaat uit een rand (is dat dan het kozijn?) waar doorheen u van alles kunt zien.

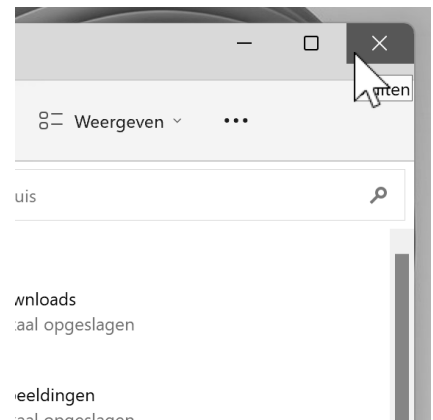
In het venster van de verkenner ziet u in de linkerkolom een verticale lijst met vermeldingen van 'plekken' in uw computer. Zoals *Thuis* waar veelgebruikte onderdelen geplaatst zijn. Wat lager in de linkerkolom ziet u *Deze pc* en indien van toepassing ook *Netwerk*. Deze linkerkolom heet de *navigatiekolom*.

In het grote middenpaneel van de verkenner worden de belangrijkste mappen van Windows 11 getoond: Afbeeldingen, Documenten, Downloads en Bureaublad. Dezelfde onderdelen komt u ook tegen in de linkerkolom als onderdelen van de vermelding Thuis. In een volgend hoofdstuk komt dit uitgebreid aan de orde.

De vermelding Thuis in de linkerkolom is van een grijze achtergrond voorzien, wat erop wijst dat dit onderdeel geselecteerd is. U kunt dit ook zien in de horizontale witte balk erboven, waar *Thuis* vermeld staat.

Alle onderdelen die in het midden van dit verkennervenster liggen, kunt u selecteren door er met de muis op te klikken. Alle onderdelen die in de navigatiekolom en in de balk aan de bovenzijde van het venster liggen, zijn knoppen die een bepaalde taak activeren. In de volgende hoofdstukken leert u werken met de verkenner.

- 1 Stuur de muis naar de rechterbovenhoek van het venster, om precies te zijn: naar de kleine knop met het kruis **x** erin.
Deze knop heet al sinds de eerste versie van Windows het sluitvak, ook wel *sluitknop* of *de knop Sluiten*. Vrijwel elk venster heeft een sluitvak waarmee het venster gesloten kan worden.
- 2 Klik eenmaal met de linkermuisknop op de knop **Sluiten**. Men noemt dit meestal de sluitknop of het sluitvak.
Het venster wordt gesloten. Dit venster bood u uitzicht op de inhoud van de computer. Door het venster te sluiten verandert er niets in de computer zelf. U neemt alleen het uitzicht weg.

Het sluitvak zit altijd rechtsboven in de hoek van elk venster.

HET SNELMENU – DE RECHTERMUISKNOP

U hebt nu een aantal malen met de linker- of primaire muisknop geklikt om ‘dingen’ in Windows te selecteren, of om via een knop onderdelen te activeren. Bent u linkshandig, dan was dit omgekeerd dus de rechtermuisknop. We zouden ook kunnen spreken van de wijsvingerknop, maar sommige muizen hebben deze knop op de plek van de duim zitten, dus ook die naam gaat niet altijd op.

In de loop van het boek worden veel onderdelen in Windows besproken en getoond en vrijwel altijd moet daarbij met de primaire muisknop worden geklikt. Eigenlijk klikt u altijd met de primaire muisknop, tenzij expliciet anders wordt vermeld. U leest dan: *klik met de muis...* en u weet dat dat de primaire muisknop moet zijn.

TIP

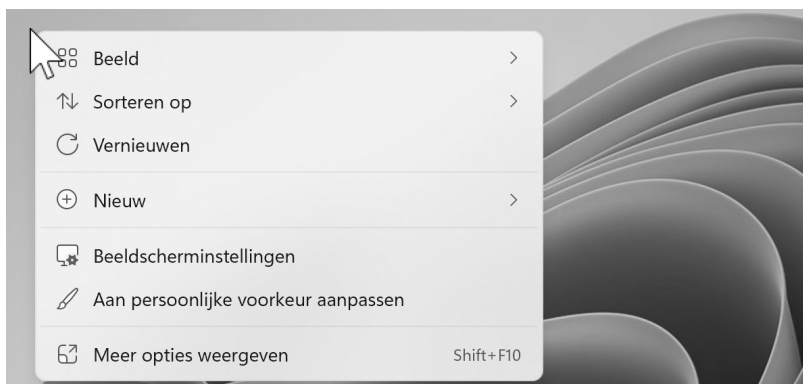
Het wordt nog verwarrender als u een laptop hebt waarbij de secundaire muisknop niet is ingesteld als tik op het rechterdeel van het touchpad, maar waarbij u even moet doordrukken op het touchpad om deze secundaire muisknop te simuleren. Bij de meeste laptops is in te stellen hoe het touchpad zich gedraagt en hoe u de verschillende soorten *kliks* kunt geven.

De muis kan echter meer kunstjes dan deze ene klik met de primaire muisknop:

- klikken met de secundaire (of rechter-) muisknop;
- dubbelklikken;
- tripelklikken;
- klikken en slepen;
- Ctrl+klikken, Shift+klikken en meer combinaties met toetsen.

Al deze handelingen komen aan de orde. In deze paragraaf krijgt u een voorproefje van klikken met de rechter- of secundaire muisknop.

Een snelmenu met relevante opdrachten.

1 Klik met de secundaire muisknop op een lege plek op het bureaublad. Meteen verschijnt een menu als een klein vlak boven het bureaublad. U hebt zojuist een *snelmenu* tevoorschijn getoverd. Een snelmenu toont altijd opdrachten die handig zijn bij het onderdeel waarop u met de rechtermuisknop geklikt hebt. Bij elk onderdeel in Windows toont een snelmenu dus andere opdrachten.

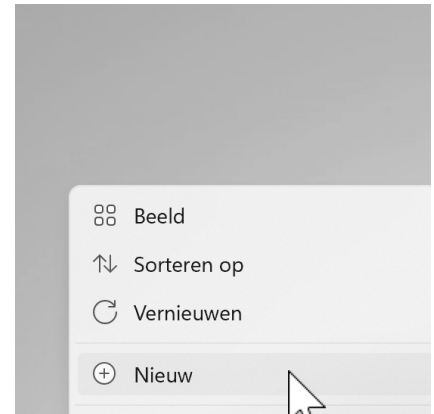
2 Stuur de muis door het snelmenu naar de vermelding **Nieuw**. Het snelmenu klapt verder uit en vertoont een *vervolgmenu*. Zolang u nergens op klikt, wordt er niets geactiveerd en kunt u rustig met de muis door dit snelmenu en vervolgmenu rollen. Wilt u een opdracht in een snelmenu activeren, dan gebruikt u weer de primaire muisknop.

De rechter- of secundaire muisknop is dus alleen voor het tevoorschijn halen van een snelmenu. Nergens anders voor! Al het andere – dus ook het kiezen van een item in zo’n snelmenu – doet u weer met de gewone primaire muisknop.

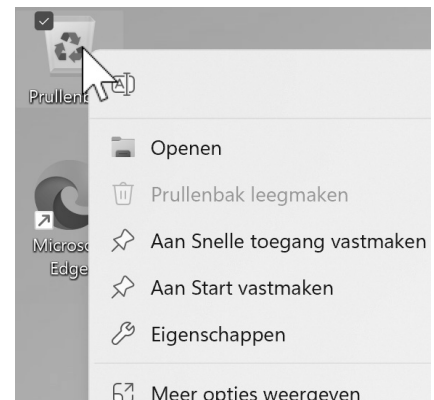
3 Klik met de linkermuisknop ergens op een lege plek op het bureaublad om dit snelmenu te laten verdwijnen.

4 Klik met de secundaire muisknop op een pictogram op het bureaublad. Bijvoorbeeld op de prullenbak.

Ook nu verschijnt weer een snelmenu maar dan met andere opdrachten. Deze opdrachten zijn relevant voor het object waarop geklikt werd. Zoals bij de prullenbak de opdracht **Prullenbak leegmaken**. Zit er niets in de prullenbak, dan is deze optie in het snelmenu lichtgrijs en werkt de opdracht niet.

Nieuw.

Andere opdrachten in het snelmenu.

Er zijn twee manieren om een snelmenu te sluiten. Ofwel door ergens op een lege plek op het bureaublad te klikken, ofwel door op het toetsenbord op de toets Esc (*escape* betekent ontsnappen) te drukken. Deze toets zit vrijwel altijd linksboven op het toetsenbord. Het snelmenu verdwijnt uit beeld.

In de loop van dit boek wordt geregeld met een snelmenu gewerkt als tweede en meestal handige methode om een bepaalde plek of een bepaald ‘ding’ in Windows te bereiken. Leer werken met dit snelmenu, want het is bijzonder handig.

PANIEK

Zeker tijdens de eerste hoofdstukken zal het voorkomen dat u per ongeluk ergens op klikt en dat er iets gebeurt wat u niet verwacht. Iets verschijnt in uw beeldscherm waar u niet op gerekend had. Paniek, maar gelukkig is dat nergens voor nodig. Het volgende kunt u achtereenvolgens proberen als er een venster, menu of iets anders spontaan verschijnt.

- 1 Druk op de toets Esc, linksboven op het toetsenbord.
- 2 Klik in een spontaan geopend venster (met de primaire muisknop) eenmaal in het sluitvak rechtsboven en wacht even af.
- 3 Sluit de computer af en start deze opnieuw op. Dit is wel een laatste redmiddel.

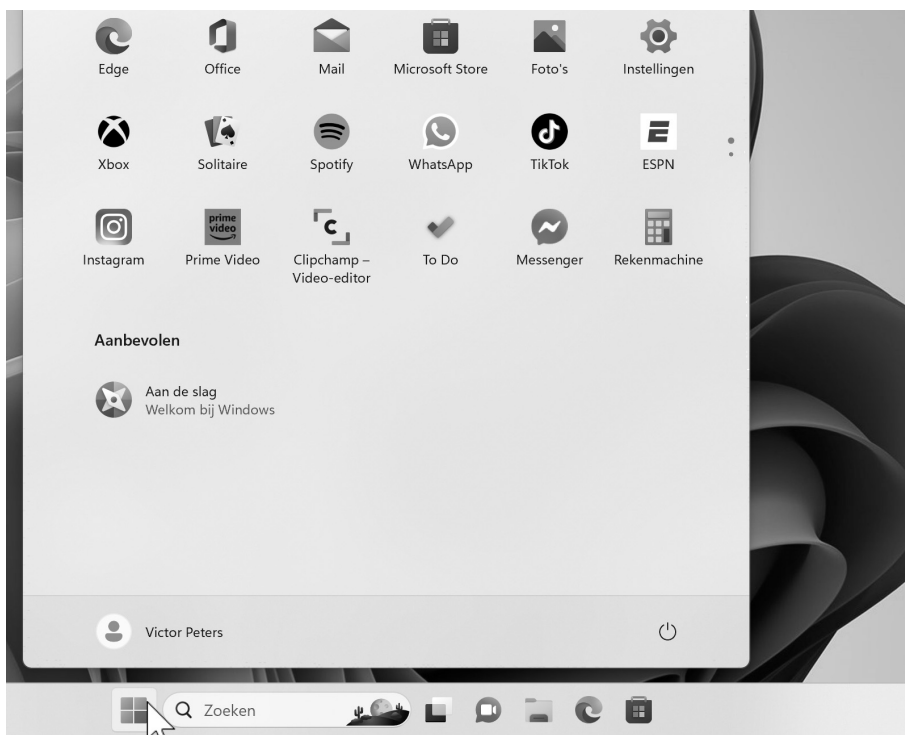
WINDOWS EN DE COMPUTER AFSLUITEN

De belangrijkste knop van Windows hebt u bij deze rondleiding nog niet gebruikt: de *startknop*.

Windows afsluiten en de computer (het apparaat) uitzetten zijn eigenlijk een en dezelfde handeling. De computer als elektronisch apparaat wordt automatisch uitgezet nadat Windows is afgesloten.

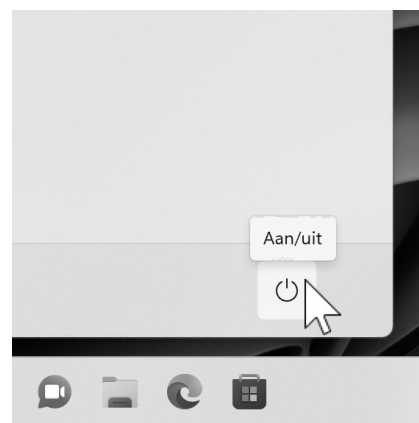
Als u een computer met een los beeldscherm hebt, is het na het uitzetten van Windows ook raadzaam om het beeldscherm uit te zetten. Dit om stroom te besparen en de geringe kans op doorbranden uit te sluiten. Een computer met beeldscherm die samen aanstaan, vergen honderden watt aan stroom, vergelijkbaar met circa vijftig spaarlampen.

Laat computer of beeldscherm dus niet onnodig aanstaan, maar sluit de computer af als u gaat koffiedrinken of eten. Dat geeft de computer ook even de tijd om af te koelen. Bovendien is het opnieuw opstarten voor een computer hetzelfde als een flinke nachtrust voor u: een frisse start. Het uitzetten van Windows gaat als volgt.

Het startmenu.

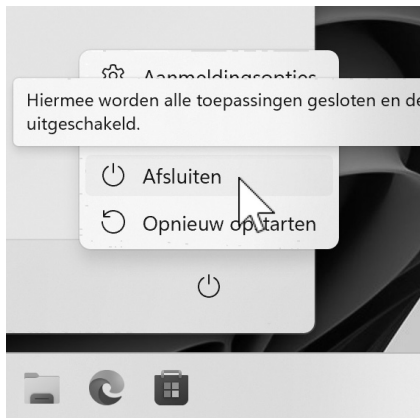
- 1 Stuur de muis naar de taakbalk en klik op de startknop (de knop met het Windows-logo).
Het startmenu van Windows 11 verschijnt in beeld. U ziet knoppen die populaire apps openen. Onderin liggen enkele belangrijke knoppen, zoals de knop Aan/uit.
- 2 Klik op **Aan/uit**.
Een klein uitklapmenu toont enkele opties, zoals de **Slaapstand**, **Opnieuw opstarten** en **(Bijwerken en) Afsluiten**. **Afsluiten** is de opdracht die de computer volledig uit zet.

Aan/Uit.

TIP

Schermtips verschijnen te pas en te onpas. Soms verdwijnen menuopties onder een schermtip. U kunt net doen of deze schermtip er niet ligt. Windows verplaatst of verwijderd de schermtip als deze in de weg ligt.

Afsluiten.

Updates verwerken.

3 Klik op **Afsluiten** (of **Bijwerken en afsluiten**) om de computer uit te zetten.

Windows is snel in afsluiten, althans dat lijkt. Als Windows een zwart beeldscherm toont, is de computer nog lang niet klaar met uitzetten. Eerst moet Windows netjes worden afgesloten en daarna wordt de computer zelf uitgezet. Dit duurt tot een minuut nadat het scherm al op zwart is gesprongen. Hebt u een laptop, wacht dan met het dichtklappen van het beeldscherm tot de lampjes van de laptop uit zijn!

Sommige updates van Windows verlangen een herstart van het systeem. Om die reden worden bij het uitzetten vaak nog allerlei updates uitgevoerd. Dit proces mag u niet onderbreken door de pc uit te zetten of het beeldscherm van de laptop dicht te klappen. Laat Windows ook in dit geval rustig zijn werk doen.

